

Årsberättelse 2022

Programnämnd samhällsbyggnad

Beslutad av Kommunstyrelsen, den 14 mars 2023

Innehåll

1. Förslag till beslut.....	3
2. Bedömning och analys av förvaltningschef med samordningsansvar	4
2.1 Analys av verksamhetens resultat	4
2.2 Händelser av väsentlig betydelse	5
2.3 Förväntad utveckling	6
3. Sammanfattande iakttagelser.....	7
4. Nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål	9
4.1 Målområde 1 Örebro i sin fulla kraft	10
4.2 Målområde 2 Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro	13
4.3 Målområde 3 Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro	15
4.4 Målområde 4 Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet.....	18
4.5 Målområde 5 Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald	22
4.6 Målområde 6 Hållbara och resurseffektiva Örebro.....	26
5. Analysunderlag – ekonomi.....	29
5.1 Enheternas ekonomiska resultat	30
5.2 Intäkts- och kostnadsutveckling.....	33
5.4 Investeringar	34

1. Förslag till beslut.

Utfallet för 2022 visar ett underskott på 11,6 mnkr för Programnämnd samhällsbyggnad. Byggnadsnämnden (2,2 mnkr), Miljönämnden (5,6 mnkr) och Fritidsnämnden (2,1 mnkr), Kulturnämnden (-0,1 mnkr), Stadsbyggnad (-3,3 mnkr) och Tekniska nämnden (-18,0 mnkr).

Färdtjänst och vinterväghållning står för de största avvikelserna mot budget.

Förvaltningens förslag till Kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen fastställer Programnämnd samhällsbyggnads årsberättelse 2022

2. Bedömning och analys av förvaltningschef med samordningsansvar

2.1 Analys av verksamhetens resultat

Nämndens uppföljning är fokuserad på avvikelserapportering, vilket är i linje med den tillätsstyrning som kommunen tillämpar. Beskrivningar av goda resultat hålls korta eller utelämnas för att ge utrymme för att beskriva de områden där ytterligare förbättringar bör ske.

Eftersom Örebro kommuns nämndorganisation förändrades till 2023 och flera nämnder därmed har upphört och inte kan ta beslut om årsberättelsen, går nämndens årsberättelse upp som ärende i Kommunstyrelsen i mars och kommunfullmäktige i april.

Programområdets verksamheter har under perioden fortsatt hanterat påverkan från det förändrade omvärldsläget. Effekter märks främst genom det försämrade ekonomiska läget som bland annat har en negativ effekt på investeringar inom programområdet.

Under våren har det skett en återgång till arbetsplatsen i takt med att pandemirestriktioner avvecklats och verksamheten hittar nu formen i det nya flexibla arbetslivet. I början av perioden fick krigsutbrottet i Ukraina vissa effekter på programområdets verksamhet. Förvaltningarna i programområdet deltog i den kommunövergripande stabsorganisation som hanterade kommunens krisarbete under våren. Förberedelser inför den nya nämndorganisationen och förvaltningsorganisationen har pågått under året, bland annat med samverkan inom programområdet för hur samhällsbyggnadsfrågor ska hanteras i den nya organisationen.

Under våren kom goda resultat för Örebro kommun i NKI-undersökningen som rankar företagares nöjdhet med kommunens myndighetsutövning inom områden som bygglov, miljöskydd, livsmedelskontroll, serveringstillstånd, markupplåtelse och brandskydd. NKI:et låg på 77, vilket är i topp bland landets största kommuner.

Programnämnden bidrar i hög grad till alla de målområden, Kommunfullmäktigemål och inriktningar som är definierade i ÖSB.

Ekonomiskt utfall

Programnämnd samhällsbyggnad redovisar en negativ budgetavvikelse på -11,6 mnkr. Byggnadsnämnden (2,2 mnkr), Miljönämnden (5,6 mnkr) och Fritidsnämnden (2,1 mnkr), Kulturnämnden (-0,1 mnkr), Stadsbyggnad (-3,3 mnkr) och Tekniska nämnden (-18,0 mnkr). Stadsbyggnads underskott avser främst färdtjänst och inom Tekniska nämnden återfinns underskottet i de skattefinansierade verksamheterna som står för hela underskottet till följd av främst högre kostnader för vinterväghållning.

Programnämndens nettokostnad har ökat med 1 procent från 2021 till 2022, vilket ger en ökning på 124,3 mnkr. Intäkterna har ökat med 6 procent, eller 113,0 mnkr, medan kostnaderna ökat med 4 procent, eller 124,3 mnkr. Intäkter i form av bland annat parkeringsavgifter har ökat i och med höjda avgifter. Dessutom har avgifter gällande till exempel bad ökat jämfört med 2021 då badhusen höll stängt på grund av Coronapandemin. Köp av verksamhet i form av färdtjänst har ökat med 25 procent i och med att resandet ökat efter pandemin samtidigt som drivmedelspriserna ökar under året.

Programområdet har nyttjat 65 procent av investeringsanslagen. Fritidsnämnden har använt 34 procent, Kulturnämnden 32 procent, Stadsbyggnad 71 procent och Tekniska nämnden 64 procent. Totalt har 749,9 mnkr nyttjats till olika investeringar.

2.2 Händelser av väsentlig betydelse

- Kommunfullmäktige har fattat beslut om ny nämndorganisation och en ny förvaltningsorganisation. Vid årsskiftet 2022/2023 upphörde Programnämnd samhällsbyggnad och verksamheten som varit samlad i programområdet hanteras nu i respektive nämnd – Bygg- och miljönämnden, Markplanerings- och exploateringsnämnden, Teknik- och servicenämnden samt Kultur- och fritidsnämnden. Vid årsskiftet upphörde även förvaltningarna som arbetat inom programområdet och organiseras nu enligt den nya förvaltningsorganisationen, i tre förvaltningar.
- Under början av året var programrådets verksamheter i olika grad fortsatt påverkade av effekterna av pandemin. En återgång till normaläge skedde under våren och verksamheterna drar nu lärdom av erfarenheter och nya arbetssätt som tillkommit. Kriget i Ukraina och det förändrade omvärldsläget har sedan februari påverkat programrådets verksamheter i olika stor utsträckning. Förvaltningarna deltar i kommunens övergripande kris- och säkerhetsarbete.
- Under året har en markant kostnadsökning för anläggningsbyggnation skett. Det i kombination med minskade investeringsramar, som beror på de finanspolitiska målen, gör det svårt att prioritera in de behov som finns för investeringar i investeringsprogrammet.
- Organisatorisk flytt av Lokalförsörjningsenheten från Stadsbyggnad och PNS till Kommunstyrelseförvaltningen och KS genomfördes enligt plan den 1 juli 2022.
- Etableringen av den nya deponin på Atleverket färdigställs i stort sett under året. Investeringen på cirka 40 mnkr säkerställer kapacitet för Örebro kommun att kunna erbjuda fortsatt säker hantering av deponiavfall och förorenade massor för en lång tid framåt
- Arbetet med bidragsöversynen har fortsatt. En ny bidragsmodell har arbetats fram med en tydligare koppling mellan bidragsgivningen och styrdokument samt program inom Örebro kommun. Förslaget som under året varit ute på en remissperiod antogs av Fritidsnämnden på december månads sammanträde.
- Förvaltningen av Karlslunds och Wadköping fastighetsbestånd övergick 1 juli 2022 från Kultur- och Fritidsförvaltningen till Stadsbyggnadsförvaltningen.
- Arbetet med lekmiljöer kopplat till FN:s barnkonvention har resulterat i att Parkenheten har fått 2021 års Kvalitetspris som inneburit ett stipendium om 100 000 kr för kompetensutveckling och produktion av en film som beskriver utvecklingsarbetet.
- OpenArt genomfördes under sommaren, och tilldelades Örebroregionens turismpris 2022. Huvudkriterierna för priset handlar om nytänkande, hållbarhet och kunskapsspridning. I och med vinsten blev OpenArt dessutom Örebroregionens kandidat till Stora turismpriset i Sverige som delades ut av Stiftelsen för kunskap främjande inom turism. Priset delades under hösten och tilldelades då region Västra Götaland.

2.3 Förväntad utveckling

Kommunens omorganisation, som trädde i kraft 1 januari 2023, innebar att Programnämnd samhällsbyggnad upphörde som nämnd. Verksamheter inom programområdet kommer att samordnas genom andra organisatoriska lösningar och arbetssätt i den nya organisationen. Det kommer krävas kontinuerligt arbete för att säkerställa en bra hantering av programområdets ansvarsområden.

Den reviderade befolkningsprognosen för 2022 visar en ökning med cirka 1 000 människor, vilket är en högre utveckling än de senaste två åren men fortsatt lägre än tidigare prognoser. En fortsatt svag befolkningsutveckling kommer troligen att behövas i beaktning i den nya organisationens fortsatta arbete. Den långsiktiga befolkningsprognosen fram till 2031 är knappt 173 000, vilket är lägre än prognosen som gjordes i Årsberättelsen 2021. Med detta som bakgrund tar ändå verksamheten fortsatt höjd för tillväxt inom alla ålderskategorier och grupper. Det innebär ett kontinuerligt arbete med bostadsförsörjning för att tillgodose behov för livets alla skeden och livssituationer. Olika grupperns flyttmönster, som kan komma att förändra behovet av bostäder, fortsätter att bevakas.

Kommunen har en fortsatt ett tufft ekonomiskt läge. Det innebär att arbete behöver ske fokuserat på att hitta smartare arbetssätt som kan möjliggöra för att klara grunduppdraget samtidigt som utveckling behöver kunna ske.

3. Sammanfattande iakttagelser

Nedan sammanfattas nämndens bidrag till utveckling inom de sex målområdena. Nämnden redovisar de viktigaste Positiva iakttagelser och Förbättringsområden som finns inom varje målområde.

Målområden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
Örebro i sin fulla kraft	<p>Arbete med att införa och implementera användandet av e-tjänster går framåt inom flera av programområdets verksamheter.</p> <p>Enkäten Kritik på Teknik visar att innevånarna har en mycket positiv och trygg inställning till kvaliteten på dricksvattnet och inställningen till hämtning av hushållsavfall är fortsatt hög.</p> <p>Utvecklingsstrategi för Hjälmarens har antagits.</p>	<p>Metoder och former för dialog med medborgarna bör ses över för att bättre kunna följa upp dessa.</p> <p>Samarbetet med övriga kommunkoncernen för att bryta utanförskap och segregation i utsatta områden, är inte helt utvecklat.</p> <p>Revidering av det Idrottspolitiska programmet som enligt tidigare beslut ej genomförts.</p>
Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro	<p>I syftet att kunna erbjuda anpassade simundervisning har personalen på Örebrobaden fortbildat sig i ämnet ”barn i behov av stöd”.</p> <p>En digital utbudskatalog för kultur i skolan, Kulturpaletten, har arbetats fram utifrån tjänstedesign med pedagogen i centrum.</p>	<p>Tiden från planuppdrag till antagande av detaljplan är fortfarande relativt lång.</p> <p>Det finns för lite planlagd verksamhetsmark i relation till efterfrågan.</p> <p>Utveckla samverkan och samarbete över förvaltningsgränserna gällande arbetet i projektet ”Alla barns rätt till kultur”.</p>
Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro	<p>Investeringssatsningen på belysning i de centrala delarna i staden ökar känslan av trygghet.</p> <p>Park och gata arbetar vidare med utveckling av lekmiljöer och uppföljning av dessa genom bland annat flera bidragsfinansierade projekt.</p> <p>En övergripande plan för nödvattenförsörjning är antagen.</p>	<p>Samarbetet med akademien inom trygghetskapande och brottsförebyggande stadspanering, är inte helt utvecklat.</p> <p>För att öka tryggheten och livskvaliteten för kommuninvånarna krävs ökade resurser till drift, underhåll och reinvesteringar så att vi kan uppnå en godtagbar standard.</p>

Målområden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
	Under året har en resursförstärkning skapat möjligheter att arbeta långsiktigt med Lov Örebro verksamhet.	Fortsatt utmaning kring finansiering för en stabil verksamhet av Fritidsbanken i stad såväl som på landsbygden.
Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet	Planproduktionen, mätt i antalet antagna planer, är i balans mellan inkommande och avslutade ärenden. Den geografiska spridningen av planuppdrag är god och omfattar många stadsdelar och flera mindre tätorter. Park och gata har vunnit Örebro kommuns kvalitetspris för utvecklingsarbete kopplat till lekmiljöer. Naturreservatsutvidgningen av Ekeby Ekhage och Markaskogen har beslutats av Kommunfullmäktige.	Avsaknad av ett helhetsgrepp kring utvecklingen av Vivalla IP inklusive ballonghallens framtid. Möjligheter för pendlarparkering och en fungerande parkeringsmarknad behöver fortsatt ses över.
Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald	Ökat intresse för biogas både för tunga fordon och industri. Ökade antal utlån via Fritidsbankens olika verksamheter. Örebro kommun har för första gången kvalat in på topp 10 listan för Årets biltvättarkommun 2022. Arbete med att restaurera utdikad skog och våtmark väster om Karlslund har genomförts.	Vid utveckling av verksamhetsområden är de skapade miljöerna inte tillräckligt ekologiskt hållbara. Mängden mat- och restavfall per invånare når inte målvärdena 2022. Kommunens förvaltning av skog och jordbruksmark behöver fortsatt utvecklas så att den ännu effektivare styr mot ökad ekologisk och social målpuppfyllnad.
Hållbara och resurseffektiva Örebro	Ny skrivning i planavtal säkrar ersättning för planarbetet, oavsett om detaljplanen vinner laga kraft eller ej. Arbetet inom den förvaltningsöverskridande masshanteringsgruppen fortsätter och flera gemensamma åtgärder har vidtagits som på sikt kommer bidra till ekonomiska vinster för andra förvaltningar.	Tydliggöra processen för reinvestering och underhåll för verksamheten. Upphandlingsenhetens begränsade kapacitet medför bland annat förseningar och fördyringar för våra upphandlade tjänster och varor. Fortsatt kontinuerligt utvecklings- och prioriteringsarbete krävs för att förbättra och säkra upp investeringsprocessen.

4. Nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål

Programnämnd samhällsbyggnad har ansvar för att inom sitt verksamhetsområde

- säkerställa att grunduppdraget enligt nämndreglementet utförs,
- bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål i Övergripande strategier och budget (ÖSB),
- arbeta med en systematisk kvalitetsutveckling av kommunens verksamhet och
- upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Detta ska utföras i enlighet med den politiska ambitionen och de principer som ÖSB förmedlar. God ekonomisk hushållning säkerställs huvudsakligen i grunduppdraget och uppnås om nämnden utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter över betalningsansvaret på framtiden. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs också en god planering av varje nämnds resurser.

I kapitel 4 sammanfattas uppföljningen av effekterna av nämndernas arbete för att bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområden. Inom varje målområde redogör nämnden för:

- en sammanfattande analys av målområdet utifrån nämndens bidrag till utvecklingen inom Kommunfullmäktiges mål, egna nämndmål samt inriktningar. Analysen har sin utgångspunkt i medborgarperspektivet och framhåller vilka effekter medborgarna kan förvänta sig, och vilka orsaker vi ser till att vi inte når önskade resultat där så är fallet. Här beskrivs också planerad och önskad utveckling
- en kort lista av de viktigaste Positiva iakttagelser och Förbättringsområden inom målområdet.
- prognos för indikatorer. Indikatorerna ska signalera i vilken utsträckning nämnden bidrar till målinriktad utveckling och ett säkrat grunduppdrag.

Inom varje kommunfullmäktigemål eller kluster av mål ger nämnden en kort beskrivning av utvecklingen inom Kommunfullmäktiges mål och inriktningar. Nämnden har i verksamhetsplanen sorterat in respektive kommunfullmäktigemål enligt något av följande tre alternativ:

- Att nämnden beskriver vad nämnden ska uppnå genom en insats (utifrån Kommunfullmäktiges mål och inriktningar) som kommer leda till önskvärd utveckling (ett eller flera åtaganden).
- Att nämnden beskriver hur nämnden bidrar till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt.
- Att nämnden beskriver varför målet inte bedöms som relevant för nämnden.

Nämndernas uppföljning är fokuserad på avvikelserapportering, vilket är i linje med den tillsynsstyrning som kommunen tillämpar. Beskrivningar av goda resultat hålls korta eller utelämnas för att ge utrymme för att belysa orsaker till avvikelser från uppställda mål.

4.1 Målområde 1 Örebro i sin fulla kraft

4.1.1 Beskrivning av bidrag och analys av bidraget till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområde 1

Under mandatperioden 2018-2022 fanns en politisk målsättning att genom planläggning möjliggöra för 4000 nya bostäder. Verksamhetens arbete med detta har skett utifrån de ställningstaganden som finns i översiktsplanen. Under mandatperioden har Programområdet via lagakraftvunna detaljplaner möjliggjort för 3 800 nya bostäder. Utfallet ligger nära, dock under, målet om 4 000 nya bostäder. Flera större detaljplaner som initialt bedömts komma till antagande under 2022 har dragit ut på tiden på grund av omfattande utredningar samt dispenser hos Länsstyrelsen.

Arbetet med att höja kvaliteten på investeringsplaneringen och investeringsprocessen pågår kontinuerligt och har under året förbättrats väsentligt inom delar av verksamheten men ökade kostnader och minskade investeringsramar gör det svårt att prioritera mellan och uppfylla de behov av investering som finns. Det krävs också fortsatt utveckling av kopplingen mellan investering och drift samt ambitioner för drift av allmän plats.

Arbetet med att skapa livsmiljöer för god livskvalitet har i många avseenden kommit långt i Örebro. Under året har arbetet fortsatt med att tillskapa attraktiva gröna mötesplatser, lekmiljöer, lekotoper och aktivitetsytor på olika platser i kommunen. De gröna mötesplatserna och de gröna stråken som binder samman staden är pusselbitar i arbetet för folkhälsa, goda uppväxtvillkor och integration. Arbete med att inkludera barn och unga i förändringsarbete som rör barn och unga kommer att fortsätta ske som ett led i att efterleva Barnkonventionen. Ett större dialogprojekt har genomförts med barn och unga inför kommande arbete med att bygga om lekmiljö i Baronbackarna. Park och gata samarbetar med Örebro universitet kring utvärderingen av de senaste årens arbete med att skapa attraktiva mötesplatser och lekmiljöer genom ett förändrat synsätt på lek. Flera satsningar har gjorts i Karlslund under året, information har tillgängliggjorts och befintliga stigar har förbättrats. Karlslund är ett stadsnära område med höga kulturmiljövärden och goda möjligheter för många att ta sig till området. Under året har en ny organisation för Karlslund och Wadköping implementerats med syfte att leda till en mer effektiv förvaltning och samordnad utveckling av områdena. Under året har även en kanotled på Hjälmaren och Svartån lanserats som ett led i att utveckla och tillgängliggöra Hjälmaren.

Den temporära konstutställningen OpenArt har genomförts under sommaren och in i september. Utställningen tillgängliggör konst för allmänheten genom utställningar och installationer över hela staden.

Arbetet med att hitta en permanent lösning för de två fasta utlånings ställen av sport- och fritidsutrustning, Fritidsbanken¹, som idag finns i kommunen har fortsatt. Under loven har den ordinarie verksamheten utökats med en mobil verksamhet som besökt ett flertal platser, både i city, olika stadsdelar samt på landsbygden. Verksamheten har även arbetat med en del uppsökande verksamhet, exempelvis har man funnits på plats Barnens Vasalopp i Ännaboda och en eventeftermiddag med PRO där många nya kontakter knöts. Anpassade ”lång lån” har även erbjudits till funkisgruppen.

Under våren genomfördes Sveriges Kommuner och Regioners enkät Kritik på Teknik. Enkäten visade att kommuninvånarna är missnöjda med standarden på gator och vägar samt gång och cykelvägar. Det har däremot skett en ökning i andelen positiva till hur

¹Det så kallade Fritidsbanken kan liknas med ett bibliotek men med sport- och fritidsutrustning. Att låna är gratis och man kan nyttja utrustningen i upp till två veckor.

snöröjningen och halkbekämpningen fungerar. Upplevelsen av att det är rent på kommunens torg och trottoarer har minskat, likaså upplevelsen av skötsel av lekredskap vid lekplatser och lekparkar. Innevånarna har en positiv och trygg inställning till kvaliteten på dricksvattnet och inställningen till hämtning av hushållsavfall är fortsatt hög.

Utfall för indikatorer

SCB:s medborgarundersökning 2022 (2021)	Andel negativa Örebro	Andel positiva Örebro	Andel negativa riket	Andel positiva riket
Vad tycker du om utbudet av friluftsområden i kommunen?	6 (8)	94 (92)	14 (12)	86 (88)

4.1.2 Beskrivning av bidrag till Kommunfullmäktiges mål och inriktningar

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I Örebro kommun ska skillnaderna i livsvillkor och förutsättningar mellan kön, socioekonomisk ställning, funktionsnedsättning och geografiska skillnader minska.

Örebro kommun ska förbättra förutsättningarna för medborgarna att påverka sin framtid och vårt demokratiska samhälle.

Örebro kommun ska stärka förutsättningarna för en samverkan med civilsamhället, näringslivet och andra offentliga aktörer.

Kultur- och fritidslivet i Örebro kommun ska vara tillgängligt för alla.

Inriktningar som omhändertagits 2022 genom nämndens åtaganden:

- Stödet till civila samhället ska stärkas. Kommunens verksamheter ska tillsammans med det civila samhället och andra aktörer hitta nya former för samverkan i arbetet för ökad gemenskap och inkludering.
- En kommunövergripande strategi tas fram för att tydliggöra kommunens samlade arbete med evenemang.
- Örebro kommun ska stödja och tillvarata det civila samhället och dess aktörer i deras integrationsfrämjande arbete för att stärka språk och sociala kontakter såväl som fysisk och psykisk hälsa.
- Kulturkvarteret har etablerats som Örebros nya mötesplats och ett nav för skapande, demokrati och medborgarinflytande. Ett särskilt fokus ska vara att locka fler barn, ungdomar och nya grupper.
- Den kommunala servicen på landsbygden ska öka.

Nämndens åtagande:

- Arbeta enligt de långsiktiga åtaganden som beskrivs i överenskommelsen mellan Örebro kommun och det civila samhället.
Status: Pågående.
- Delta i det kommunövergripande arbetet med att ta fram en strategi för evenemang för de delar av programrådets verksamheter som berörs.
Status: Pågående. Berörda förvaltningar har inkommit med synpunkter på ett första förslag på strategin. Förslaget ska i nästa steg skickas ut på remiss.
- Vid planering av offentlig och kommersiell service samt andra besöksintensiva platser ska funktion för att möjliggöra en ökad integration beaktas i enlighet med översiktsplanen.
Status: Pågående. Arbete med Hjärstastråket påbörjades under året.

- Genomföra medborgardialoger. Dialogformerna kan variera, de kan ske med digitala verktyg eller i form av direkta mötesformer.
Status: Pågår kontinuerligt. Omställningen som gjordes under pandemin har visat möjligheten för digitala lösningar för dialoger.
- Fortsätta arbeta för att Kulturkvarteret etableras som Örebro's nya mötesplats och nav för skapande, demokrati och medborgarinflytande.
Status: Pågående. Kulturkvarteret har fortsatt utvecklas som Örebro's nya mötesplats. Samarbetet inom Kulturkvarteret och systematiken kring detta är etablerat.
- Fortsätta arbeta med förbättrade förutsättningar till service på landsbygden, exempelvis genom att främja att bebyggelseutvecklingen i kommunen fortsätter genom att ta fram detaljplaner för bostäder i utpekade bebyggelsekärnor där kommunen redan äger mark. Förutsättningar ska också stärkas för kommunens invånare, i stad som på landsbygd, att ta del av föreningsliv och kultur. Det möjliggörs exempelvis genom att implementera Fritidsbanken samt att bredda bibliotekens utlåningsverksamhet utifrån nya behov.
Status: Pågående. Detaljplaner tas fram i olika delar av kommunen, utifrån givna detaljplaneuppdrag och i enlighet med översiktsplanen. Detta skapar förutsättningar för att lokala kärnor kan utvecklas vilket i sin tur bidrar till att den kommunala servicen på landsbygden kan öka. Fritidsbanken har under året haft mobil verksamhet som besökt flera platser i kommunen under skolloven.
- En ny lekotop (en naturlig miljö med höga lekvärden där lek och landskap är sammanflätade) ska tillkomma i något av kommunens landsbygdsområden. Lekotoper bidrar till sociala värden, ekosystemtjänster och biologisk mångfald i den fysiska miljön.
Status: Pågående. Under våren har en lekmiljö i Kilsmo byggts om. Två lekmiljöer i Garphyttan samt en lekmiljö i Vintrosa har byggts om under hösten.
- Förutsättningar för, och utbud av ett tillgängligt kulturliv ska säkras. För att bidra till ökad inkludering, gemenskap och motverka isolering ska nämnden arbeta för tillgängligt kulturliv utifrån de ställningstaganden som finns i Örebro kommuns kulturpolitiska program och genom verksamheter som till exempel Kulturskolan.
Status: Pågående. Ett exempel är projektet ”Alla barns rätt till kultur” ett uppdrag där verksamheten arbetar för att hitta en systematik för hur Örebro kommun ska arbeta med kultur i skolan
- Förutsättningar för och utbud av fritids-, friluft- och idrottsutövande ska säkras. För att främja fysisk aktivitet hos en stor del av kommuninvånarna bör satsningar göras på anläggningar för både spontana och organiserade aktiviteter utifrån de ställningstaganden som finns i Örebro kommuns idrottspolitiska program. Bland annat bör ett kompensatoriskt förhållningssätt tillämpas för att säkerställa en jämställd resursfördelning.
Status: Pågår kontinuerligt. Arbetet med bidragsöversynen har fortsatt och en ny bidragsmodell har arbetats fram med en tydligare koppling mellan bidragsgivningen och styrdokument samt program inom Örebro kommun. Förslaget antogs i december.

4.2 Målområde 2 Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro

4.2.1 Beskrivning av bidrag och analys av bidraget till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområde 2

Summer college genomfördes även i sommar med arbeten om Olof Palmes torg, Resecentrum och Oset/Rynningeviken. Summer college är ett samarbete mellan Örebro kommun och Örebro universitet och är feriepraktik för ungdomar som under sommaren arbetar med olika case (utmaningar) som kommunen valt ut. Ungdomarnas perspektiv är mycket värdefulla för den fysiska utvecklingen av Örebro, och samtidigt bidrar praktiken till delaktighet och inblick i hur kommunen arbetar.

För att säkerställa Örebros utveckling och möjligheter till lärande, utbildning och arbete genom hela livet finns det en god medvetenhet om behov av skolverksamhet, arbetsplatser, verksamhetsmark samt parkytor och grönområden i arbetet med planprogram och planläggning. En detaljplan för att möjliggöra ett större verksamhetsområde med kombiterminal i Törsjö är under framtagande. Detaljplanen är viktig för att frigöra mark för bostäder i centrala Örebro, genom att omlokalisera verksamheter på Holmen och i CV-området. Detaljplanen omfattar 110 hektar och när den är antagen och laga kraftvunnen kommer det öka kommunens tillgång till detaljplanelagd verksamhetsmark. Detaljplanen var planerad att antas under 2021, men den komplexa frågan kring exploatering på jordbruksmark har förskjutit tidplanen till våren 2023. Vidare pågår även planarbete för att möjliggöra en utbyggnad av östra sidan av Örebro flygplats, fortsatt utveckling av Berglunda samt planuppdrag för ytterligare utveckling i Bettorp och Munkatorp. I Palmbohult och Bettorp äger kommunen planlagd mark för verksamheter, som nu har markanvisats. Trots insatserna ovan råder det i dagsläget viss brist på verksamhetsmark i kommunens planreserv.

Nya arbetsformer som möjliggörs i Örebromodellen, bland annat genom projektet Vi ger arkitekten makten och markanvisningen av Tamarinden, visar på att det finns ett stort intresse för att etablera sig, testa nya metoder och vidareutveckla företag och myndigheter i Örebro. Genom detta bidrar nämnden även till att fler människor ska kunna försörja sig. Det finns en god samverkan med lärosäten, framför allt med Örebro universitet, om utbildningsinnehåll och mottagandet av praktikanter för att stärka människors framtidsutsikter på arbetsmarknaden och Örebros kompetensförsörjning.

Nämnden har även bidragit till målområdet genom att skapa förutsättningar för befintliga och tillkommande verksamheter att utvecklas och etableras. Arbetet med att skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt sker bland annat genom planläggning, genom aktivt deltagande på den nationella arenan samt via systematiska dialoger och samverkan med näringslivet, civilsamhället och akademien. Detta är en del av verksamhetens löpande arbete där det finns regelbunden kontakt med befintliga verksamheter samt nya intressenter och investerare. Under året utsåg Stadsbyggnad och Tekniska förvaltningen var sin lotsfunktion som ska underlätta för aktörer att hitta rätt inom respektive förvaltning i kedjan från idé till färdig byggnation.

Det pågår ett arbete med så kallade "lekotoper", där verksamheten arbetar med de olika ekosystem-tjänsterna och integrerar dem i lek- och lärmiljöerna. Dessa lek- och lärmiljöer bidrar till att stärka barns goda lek- och lärmiljöer i deras närområde och är något som kompletterar den lek- och lärmiljö som finns i skolan.

4.2.2 Beskrivning av bidrag till Kommunfullmäktiges mål och inriktningar

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Måluppfyllelsen i skolan ska öka

Målet ligger inte inom ramen för Programnämnd samhällsbyggnads uppdrag.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Utbildning i Örebro ska bedrivas i en trygg lärandemiljö som stimulerar barn och elever till att utveckla sina förmågor, uppnå kunskapskraven samt nå sin fulla potential.

Örebro kommuns näringslivsarbete ska bidra till långsiktig hållbar utveckling genom stärkt konkurrenskraft och goda förutsättningar för fler företag som skapar arbete till en växande befolkning.

Kommunens arbetsmarknadsinsatser ska i högre grad leda till egen försörjning för medborgare som idag står utan för arbetsmarknaden.

Inriktningar som omhändertagits 2022 genom nämndens åtaganden:

- Systematiskt arbeta för god dialog med det lokala och regionala näringslivet i syfte att stärka samarbetet kring hållbar tillväxt och kompetensförsörjningsfrågor.
- Vidareutveckla det serviceinriktade förhållningssättet med effektiva processer gentemot näringslivet.

et

Nämndens åtagande:

- Nämnden ska fortsätta att ta initiativ till att utveckla enkla kontaktvägar mellan programområdets verksamheter, näringslivet och kommunens Näringslivskontor.
Status: Pågående. Näringslivet träffas i olika mötesforum där kontaktvägar in finns och möten sker kring etableringsfrågor både vid nyetablering samt vid utveckling av befintliga företag.
- Utveckla förutsättningarna för befintliga och tillkommande verksamheter att utvecklas och etableras. Detta sker bland annat genom strategisk markförsörjning, aktivt deltagande på den lokala, regionala och nationella arenan samt via systematiska dialoger.
Status: Pågående.
- Samverka med lärosäten för att utveckla utbildningsinnehåll som kan bidra till ett stärkt underlag på arbetsmarknaden utifrån perspektiven attrahera och rekrytera kompetenser.
Status: Pågående.
- Barn och unga ska ha tillgång till attraktiva lekmiljöer, mötesplatser och aktivitetsytor. God tillgång till gröna miljöer bidrar till en ökad livskvalitet och folkhälsa, minskade ojämlika uppväxtvillkor och främjar en meningsfull fritid.
Status: Pågående. Arbetet med lekmiljöer och lekotoper fortsätter att utvecklas och genererar stort intresse. Nya lekmiljöer, stigar och rastplatser utvecklas i Karlslund för att stärka områdets sociala ytor och inkludera fler målgrupper.

4.3 Målområde 3 Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro

4.3.1 Beskrivning av bidrag och analys av bidraget till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområde 3

Med anledning av det säkerhetspolitiska läget i Europa har delar av verksamheten haft ett ökat fokus på förebyggande krisberedskap under perioden. Detta inkluderar att se över rutiner i händelse av elavbrott, drivmedelsransonering och leveranser för att tillse att verksamheter fortsatt kan bedrivas. Ledningsgrupperna inom förvaltningarna har tagit fram och uppdaterat omfallsplaner som en del i det övergripande kontinuitetsarbetet. Representanter från verksamheten deltar också i det mötesforum som Säkerhetsavdelningen har startat, Forum för krisberedskap och civilt försvar. Utifrån beslutat styrdokumentet för nödvattenförsörjning i Örebro kommun har en övergripande plan för nödvattenförsörjning tagits fram och beslutats av Kommunstyrelsen.

Genom nämndövergripande samverkan inom programområdet och tillsammans med andra parter som till exempel Partnerskapet, Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och kriminologiavdelningen på Örebro universitet utvecklas programområdets trygghetsskapande arbetssätt. Arbetet fortsätter med att stärka befintliga verktyg och samarbetsprocesser samt etablera nya, givande sådana för att ta arbetet med social hållbarhet vidare. Samarbetet kan vidareutvecklas, med ännu bredare deltagande – både inom programområdet och utanför.

Utformning och gestaltning av livsmiljöer kan medföra ett positivt rörelsemönster över dygnets alla timmar där möten mellan människor i olika vardagliga ärenden kan förstärka upplevelsen av trygghet. I planprogramarbetet skapas förutsättningar för tryggare miljöer genom att identifiera brister och planlägga för miljöer som främjar integration, kopplar samman stadsdelar, tillskapar mötesplatser och tryggare rörelsestråk. Barnens trygghet, tillgänglighet och säkerhet i livsmiljöer är en prioriterad fråga. Det pågår arbete med trafiksäkerhetsåtgärder för barn i samband med trafikmiljöinvesteringar på allmän plats. Arbetet med huvudcykelstråk fortsätter för att få säkrare cykelbanor och ökad trygghet genom att fler cyklar. Utöver planprogrammen kan riktade insatser göras för att förbättra tryggheten. Ett exempel på detta är den grundläggande analys som gjorts av Järntorget som hjälper verksamheten att göra överväganden om hur platsen kan utvecklas kopplat till image, sociala frågor och fysiska delar. En ytterligare del i att skapa trygga miljöer är genom att kulturmiljöer och kulturvärden tas tillvara och utgör en självklar, synlig och uppmärksam del av Örebro kommun.

Det behövs ökade insatser för att komma till rätta med kriminalitet och droghantering som påverkar livsmiljön i vissa områden. Det gäller inte minst barn och unga som ska slippa den otrygghet och begränsning i livsutrymme som det innebär. En nyckelfaktor är att kunna tillföra de friskfaktorer som skola och fritidsaktiviteter skapar. Genom förebyggande insatser skapas förutsättningar för alla att delta i sociala sammanhang och närhet till kompensatoriska vuxna. Samverkan inom Partnerskap Örebro och andra nätverk är viktiga pusselbitar i det arbetet. Genom att erbjuda kostnadsfria lån via Fritidsbanken ges möjlighet för att fler ska få chansen att kunna utöva aktiviteter. Tillgång till fritidshjälpmiddel är viktigt för att skapa inkludering och att fler ska kunna ha en aktiv fritid. Under loven har den ordinarie verksamheten utökats med mobil verksamhet som besöker ett flertal platser, både i city, olika stadsdelar samt på landsbygden. Under högsäsong har den centrala fritidsbanken på försök dubblat sina öppettider i syfte att ge en bättre service till låntagarna.

4.3.2 Beskrivning av bidrag till Kommunfullmäktiges mål och inriktningar

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kvaliteten inom vård och omsorg ska vara hög. För att nå dit är målet att bemanningen på vård- och omsorgsboenden ska öka och antal personal som en hemtjänsttagare möter ska minska.

Samverkan mellan verksamheter och aktörer i arbetet med stöd, vård och service utgår ifrån individens behov och förutsättningar genom hela vårdkedjan.

Välfärdens alla verksamheter jobbar med främjande och rehabiliterande insatser, samt förebyggande arbete.

Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov av stöd.

Örebro ska vara narkotikafritt och konsumtionen av andra beroendeframkallande medel ska minska.

Alla barn har rätt till bra boendemiljöer och att inte leva i ekonomisk utsatthet.

Örebro kommun har en nollvision mot hemlöshet.

Målen ligger inte inom ramen för Programnämnd samhällsbyggnads uppdrag.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Hela Örebro ska upplevas tryggare och ingen människa ska begränsas i sitt liv på grund av otrygga miljöer.

Inriktningar som omhändertagits 2022 genom nämndens åtaganden:

- Möjliggöra för fler trygghetsboenden och platser på vård- och omsorgsboenden.
- Fler gruppboendestäder ska byggas enligt den framtagna standardmodellen, fler aktörer ska beredas plats att bygga gruppboendestäder och upphandlingar av platser ska ske.
- Arbetet för att motverka och bryta människors ofrivilliga ensamhet ska stärkas. Örebro kommun ska i samarbete med andra aktörer och med hänsyn till rådande restriktioner hitta nya metoder för människor att mötas.
- Utifrån det arbete som görs med Effektiv samordning för trygghet och den nyligen framtagna brottsförebyggande strategin, ska den situationella och socialpreventiva samverkan med olika aktörer stärkas ytterligare för att öka tryggheten i Örebro.
- Barnkonventionen och barns rätt att ses som rättighetsbärare ska aktivt implementeras i hela kommunens organisation.
- Stödet till civilsamhällets aktörer som jobbar mot våld i nära relation ska öka. Samverkan med aktörer som jobbar mot hedersrelaterat våld och förtryck ska förbättras.

Nämndens åtagande:

- Genom grunduppdraget tillse att en planberedskap för tillkommande boenden för äldre och för trygghetsboendestäder finns. Sker i samverkan med LFE och i enighet med antagen lokalförsojningsplan.

Status: Pågående. Lokalförsörjningsenheten är sedan 1 juli 2022 organiserade vid Kommunstyrelseförvaltningen som Lokalförsörjningsavdelningen, samverkan med programområdet har fungerat bra. Generellt är planberedskapen inom den översiktliga planering god men ett fortsatt intensivt och kontinuerligt arbete krävs för att säkra den framtida försörjningen av byggbar mark för bostäder, verksamheter och samhällsservice. Detta säkras via det kontinuerliga bostadsförsörjningsarbetet och analys av bostadsmarknadens utveckling.

- Utveckla mötesplatser runt om i Örebro kommun. Mötes- och samlingsplatser bidrar till att bryta isolering, stärka gemenskap och ökade möjligheter för människor att mötas.
Status: Pågående. Bland annat fortsätter Kulturkvarteret att utvecklas som en central mötesplats, och en resurs har rekryterats för att arbeta med barn och ungdomar i Vivalla i projekt Mötesplats Väst.
- Förbättra upplevelsen av trygghet i det offentliga rummet i Örebro genom samverkan inom, och utanför, programområde Samhällsbyggnad. Insatserna kan även innebära ökade dialoger med civilsamhället och insatser med utgångspunkt i fysisk planering. Programrådets verksamheter deltar i den kommunövergripande samverkan med EST.
Status: Pågående.
- Prioritera insatser för ökad belysning i stadskärnan och ökat underhåll. Detta möjliggörs genom utökad investeringsbudget till underhållsinvesteringar och främst till belysning i stadskärnan. Den utökade investeringsbudgeten ger möjlighet att arbeta i kapp en del av underhållsskulden som finns avseende belysningen, och på så sätt bidra till bland annat ökad trygghet i stadskärnan.
Status: Pågående. Park och gata har arbetat med investeringsatsningen inom belysningen i de centrala delarna i staden. Verksamheten har haft stora utmaningar kopplat till snäv tidsram för planering-, projektering-, etablering- och genomförandefasen samt med personal- och kompetensbrist inom belysningsområdet, både internt och externt. De kostnadsökningar världsläget innebär har medfört att ursprungsplanen fått revideras.
- Digitaliseringsstrategin för programområde Samhällsbyggnad ska förverkligas i syfte att bidra till utvecklingen av Örebro som en smart stad vilket främjar trygga och goda livsmiljöer.
Status: Pågående. Digitaliseringsforum har under året blivit ett organisatoriskt verktyg som skapar möjlighet för kunskapsutbyte och främjar en enhetlig digitalisering för att förverkliga programrådets digitaliseringsstrategi.
- Fortsätta samverka med civilsamhället i arbetet mot våld i nära relation för de delar av programområdet som berörs.
Status: Pågående. Bland annat deltar verksamheten i den centrala arbetsgrupp som fortfarande är i uppbyggnadsfas där syftet är att försöka hitta arbetsformer och synergieffekter mellan kommunens olika verksamheter. Verksamheten deltar även i det kommungemensamma arbetet kring Gruppvåldsintervention (GVI).

4.4 Målområde 4 Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet

4.4.1 Beskrivning av bidrag och analys av bidraget till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområde 4

Befolkningsökningstakten i Örebro kommun har avtagit under pandemin och ser den närmsta tiden ut att fortsätta på en lägre nivå. Efterfrågan på detaljplaner är dock fortsatt hög och för att möjliggöra en ökad tillväxt krävs en god planberedskap för både bostäder och verksamheter. Ett särskilt planläggningsbehov finns för ökat utbud gällande verksamhetsmark och småhusbebyggelse. Detaljplaneenheten har särskilt fokus på detta.

Arbete pågår med detaljplaner som kan möjliggöra för ett stort antal bostäder och verksamheter. Uppdragen är i olika skeden, men då merparten av dessa omfattar större ytor och även har stora krav på utredningar för att till exempel klargöra föroreningsituationer, arkeologi och kulturmiljö, tar de längre tid än vad som är önskvärt. Under mandatperioden kommer det via lagakraftvunna detaljplaner ha skapats möjlighet för 3 700 nya bostäder. Det betyder att målet om 4 000 nya bostäder under mandatperioden inte uppnåddes. Flera större detaljplaner som initialt bedömts komma till antagande under 2022 drog ut på tiden på grund av omfattande utredningar samt dispenser hos Länsstyrelsen.

Trots att det under året har antagits och planerats för flera detaljplaner innehållandes verksamhetsmark, täcks ändå inte marknadens behov. För att detaljplanelagd mark ska bli byggklar krävs projektering och utbyggnad av teknisk infrastruktur. I dagsläget tar det cirka fyra år från antagen detaljplan till utbyggd infrastruktur. Det finns en risk att kommunen inte kan erbjuda byggklar mark i den utsträckning som det finns efterfrågan de närmsta åren. En del i att motverka detta är det arbete som görs med att se över Örebromodellen för att optimera processen ytterligare.

Genom naturvårdsarbetet skapas förutsättningar för fler att kunna ta del av naturupplevelser och närliggande turismmöjligheter. Under 2022 har båtturer till Björköns naturreservat utvecklats och försök med trafik till Vinön och Katrinelund har genomförts. Parker och naturområden främjar skapande, rörelse, god folkhälsa och uppmuntrar till möten mellan människor. Utveckling av parker och lekmiljöer kan även bidra till att medborgare söker sig till andra delar av staden än de man brukar vistas i, vilket bidrar till ökad integration och utbyte mellan människor från Örebros olika stadsdelar.

Nya arbetssätt utifrån Grönstrategin och Barnkonventionen har resulterat i att flera attraktiva lekmiljöer och andra aktivitetsytor har skapats på olika platser i kommunen vilket bidrar till att underlätta för alla örebroare att nära sin bostad kunna röra sig leka, motionera och ta del av natur och grönska. Tegnérlundens plaskdamm har varit i drift under sommaren. Under året har arbete inletts med att anlägga ett nytt rekreativsområde vid det kommande Hedens bostadsområde. Kommunfullmäktige godkände två reservatsutvidgningar gällande naturreservaten Ekeby Ekhage och Markaskogens under året.

Kommunens arbete för hållbart resande skapar förutsättningar för mer jämlika livsvillkor och möjliggör för invånarna att göra mer hållbara val i vardagen. Arbetet med utbyggnad av huvudcykelstråk har fortsatt. Arbetet med BRT pågår och följer tidplan. Genomförande av pilotprojekt med pendlarparkering har fortsatt under 2022 vilket i kombination med en fungerande parkeringsmarknad förbättrar möjligheterna till att kunna bo på landsbygden och besöka eller arbeta i staden.

Utfall för indikatorer

Indikatorer inom målområde 4	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Har aktualiseringsprövning av översiktsplanen gjorts under innevarande mandatperiod?	Nej	Nej	Nej

4.4.2 Beskrivning av bidrag till Kommunfullmäktiges mål och inriktningar**KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL**

Örebro kommuns boende- och livsmiljöer ska vara hälsosamma, trygga, säkra och skapa förutsättningar för jämlika uppväxtvillkor samt möjliggöra för kommunens invånare att leva ett gott liv oavsett var man bor.

Örebro ska vara en sammanhållen stad med stadsdelar som kompletterar varandra och där vi aktivt arbetar för att minska barriärer.

I ett växande Örebro motsvarar bostadsbyggandet, verksamheter och samhällsfastigheter befolkningsökningen och näringslivets behov.

Örebro kommun upplevs som en attraktiv plats som lockar allt fler med efterfrågad kompetens.

Fortsätta utveckla och genomföra insatser för att underlätta för ett hållbart resande med klimatsmarta, utrymmessnåla och kapacitetsstarka trafikslag.

Örebro kommun ska präglas av platser som främjar skapande, rörelse, god folkhälsa och som stimulerar möten mellan människor.

Inriktningar som omhändertagits 2022 genom nämndens åtaganden:

- Fortsätta arbetet med att skapa förutsättningar för prismässigt efterfrågade bostäder i hela kommunen.
- Fortsätta arbetet med att ge förutsättningar för byggnation av fler småhus.
- Fortsätta genomförandet av Bus Rapid Transit (BRT) tillsammans med Region Örebro län.
- Utveckla Örebros position som ledande logistiknav och säkerställa byggklar mark för etablering.
- Intensifiera arbetet med framtagandet av underhållsplaner i offentlig miljö.
- Utredda förutsättningarna för en mer effektiv och samordnad grönskötsel i hela kommunkoncernen.
- I dialog med offentliga aktörer, civilsamhälle och näringsliv ta fram utvecklingsplaner för Hjälmarens utveckling samt hela Kilsbergsområdet.
- Genomföra cykelfrämjande åtgärder för barn och unga.

Nämndens åtagande:

- Säkra att förutsättningarna för bostadsbyggande motsvarar befolkningstillväxtens behov. Planeringen inom programområdet följer centralt framtagna befolkningsanalyser i syfte att säkerställa att planeringen möter det demografiska behovet.
Status: Pågående. Det finns osäkerhetsfaktorer kopplade till prognoserna för kommande års befolkningstillväxt, till del beroende på förändrade flyttvanor under pandemin.
- Genom planläggning möjliggöra för 4000 nya bostäder. Tillgång till bostäder inom och utanför Örebro tätort ska finnas, med förutsättningar för att kunna

leva och bo under livets alla skeden. Arbetet ska ske utifrån de ställningstaganden som finns i översiktsplanen.

Status: Ej slutförd. Under mandatperioden kommer det via lagakraftvunna detaljplaner ha skapats möjlighet för 3 700 nya bostäder. Flera större detaljplaner som initialt bedömts komma till antagande under 2022 drog ut på tiden på grund av omfattande utredningar samt dispenser hos Länsstyrelsen.

- Utveckla nya metoder för att åstadkomma olika och varierade typer av småhusbebyggelse.
Status: Pågående. Enheterna Exploatering och Detaljplan arbetar gemensamt med frågan genom kommande markanvisningar och i större pågående detaljplaneprojekt.
- Fortsätta leda genomförandet av BRT tillsammans med Region Örebro län. Aktivt arbeta med kommunikationsinsatser under genomförandefasen samt inför införandet av BRT.
Status: Pågående.
- Stärka förutsättningarna för ett hållbart resande. För att bidra till klimatsmart, utrymmessnåla och kapacitetsstarka trafikslag ska nämnden arbeta utifrån de ställningstaganden som finns i Örebro kommuns trafikprogram och i kommande trafikstrategi.
Status: Pågående.
- Arbetet med järnväg Oslo-Sthlm 2:55 ska fortsätta. Genomförandet av järnväg Oslo-Sthlm 2:55 förväntas medföra snabbare och mer miljövänliga resor till och från Örebro. Det förväntas även leda till en stärkt region utifrån ett arbetsmarknads- och boendeperspektiv.
Status: Pågående.
- Fortsätta arbetet med att marknadsföra Örebro som Sveriges bästa läge för logistik. Tillgång till byggklar mark ska säkras genom ett arbete för att åtgärda flaskhalsar. Trots god planreserv kan det inom kort finnas risk för brist på byggklar mark att erbjuda marknaden – därför behöver resurser tillskjutas så att byggnation av teknisk infrastruktur hänger med i den takt projektering och detaljpanelläggning sker.
Status: Pågående. Ett arbete sker för att identifiera flaskhalsar i Örebromodellen. Tekniska förvaltningen arbetar med Mark- och exploateringsavdelningen för att förbättra processer för byggnation av teknisk infrastruktur. Arbeta görs även med analys och prioritering för att åstadkomma en utbudsökning av verksamhetsmark.
- Skapa förutsättningar för befintliga och tillkommande verksamheter att utvecklas och etableras, tex genom strategisk markförsörjning, deltagande på den lokala, regionala och nationella arenan samt via systematiska dialoger.
Status: Pågående.
- Fortsätta och intensifiera det påbörjade arbetet med att ta fram underhållsplaner för offentliga miljöer för hela programområdet. Ett stort underhållsbehov finns med kommande reinvesteringar och det skärpta ansvaret för elsäkerhetsansvaret. När underhållsplanerna finns framtagna behöver de integreras i budgetprocessen.

Status: Pågående. Arbetet pågår med att ta fram långsiktiga underhållsplaner för reinvesteringsbehov för att på så sätt synliggöra underhållningsbehov.

- Berörda delar inom programområdet ska bidra i utredningen kring förutsättningarna för att skapa en kommungemensam och samordnad grönskötsel i hela kommunen.
Status: Pågående.
- Genomföra cykelfrämjande åtgärder, som exempelvis olika sorters kampanjer, för barn och unga i syfte att öka cyklingen. Trygghet, tillgänglighet och säkerhet i cykelmiljöerna ska prioriteras. Utifrån skolvägsanalyser och åtgärdsplaner för gång och cykel satsa på trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Inkomna synpunkter från örebroare angående gång- och cykeltrafik ska omhändertas.
Status: Pågående. Arbetet med huvudcykelstråk pågår. Verksamheten har arbetat med cykelfrämjande aktiviteter som exempelvis cykelskola.
- En utvecklingsstrategi för Kilsbergsområdet ska tas fram liknande den utvecklingsstrategi för Hjälmarén som det finns ett pågående arbete med. Kilsbergen ska upplevs som ett tillgängligt och attraktivt rekreationsområde för både örebroare och besökare. Arbetet avses finansieras genom portföljen den växande kommunen och ska ske i samverkan med berörda nämnder inom programområdet samt berörda bolag i kommunkoncernen.
Status: Pågående. Strategi för utveckling av Hjälmarén som rekreationsområde antogs i juni. Framtagande av en utvecklingsstrategi för Kilsbergen pågår och ett samverkansprojekt har påbörjats för att nå en gemensam målbild och finna nya samverkansformer.
- Natur- och kulturresevat ska vara tillgängliga för alla. Investeringar i naturmiljöer såsom naturresevat, grönområden och parker fortsätter, bland annat genom att synliggöra och anpassa naturen till målgrupperna barn, äldre, nya användare och personer med funktionsnedsättning.
Status: Pågående. Flera investeringar görs i Karlslund, bland annat har förbättringar gjorts av befintliga stigar i området.
- Fortsätta arbetet med att förverkliga digitaliseringsstrategin. Arbetet inom och mellan förvaltningarna med informationsförsörjning, standardisering, digitala tvillingar, artificiell intelligens, testbäddar och sakernas internet i syfte att bidra till utveckling av Örebro. Utvecklingen sker i samverkan med externa aktörer som det civila samhället, näringslivet, myndigheter och akademien.
Status: Pågående.

4.5 Målområde 5 Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald

4.5.1 Beskrivning av bidrag och analys av bidraget till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområde 5

Programområdets verksamheter har under året bidragit till Örebro kommuns hållbarhetsprogram som ska främja kommunens förutsättningar att uppnå de globala målen i Agenda 2030. Programområdets verksamheter värnar om en långsiktig och god samhällsutveckling som ska begränsa klimatpåverkan samtidigt som fokus finns på klimatanpassning. En av de mest centrala insatserna för att främja ekosystemtjänster är att bevara och skapa tillräckligt stora arealer av olika typer av grönstrukturer med hög ekologisk kvalitet. Kommunen arbetar med olika typer av restaureringar och kompensationer för att bibehålla goda gröna strukturer och värden när staden utvecklas. Ett arbete med att restaurera utdikad skog och våtmark väster om Karlslund har påbörjats där man genom att återvåta våtmarker minskar utsläppen av växthusgaser från marken samtidigt som hydrologi och ekosystem restaureras.

Under våren 2021 antogs handlingsplan för grönstrategins genomförande som listar prioriterade åtgärder som ska bidra till att nå målen. Arbeta med flera av åtgärderna har pågått under året, däribland utveckling av ekosystemtjänster i planprocessen och ett förslag till grönytefaktor för kommunen som ett verktyg för att säkerställa stadsgrönka och öka stadens ekosystemtjänster i samband med nybyggnation. Grönytefaktorverktyget testas i Tamarinden.

Kommunen är en stor markägare och det är viktigt att utveckla kommunens förvaltning av skog och jordbruksmark så att den ännu effektivare styr mot ökad ekologisk och social måluppfyllnad. En vägledning för hur jordbruksmark bör hanteras i fysisk planering har tagits fram och beslutats under året. Syftet med vägledningen är att den utifrån lagkraven i Plan- och bygglagen och Miljöbalken ska vara ett stöd i den fysiska planeringen i ärenden som behöver hantera markanvändningsbeslut på jordbruksmark. Förutom att vara ett stöd i handläggning av plan- och lovärenden utgör vägledningen även ett viktigt underlag inför framtagandet av kommande planeringsstrategi för översiktsplanen.

Arbete pågår med att genomföra och följa upp åtgärderna i kommunens vattenplan. Under 2022 har arbete med flera åtgärder fortsatt, till exempel arbetet med vattenskyddsområde för Svartån, framtagandet av nya riktlinjer för dagvatten och tillskapande av vandringsvägar i vattendrag som tidigare varit blockerade för fisk och andra vattenlevande arter.

Programområdets verksamhet har deltagit i att möjliggöra Sveriges första permanenta elväg på E20 mellan Örebro och Hallsberg. Arbetet med elvägar är en del i målsättningen om ett fossilfritt transportsystem år 2045. Framöver finns det dock utmaningar i kommunen med elförsörjningen inom vissa områden. På kort sikt handlar det troligen om lokal överföringskapacitet och behovet av utökat ledningsnät. På längre sikt finns också risk för regionala eller nationella flaskhalsar i både produktion såväl som överföringskapacitet inom landet. I projekt Tamarinden prövas just nu helt nya lösningar för att på områdesnivå lagra och dela energi mellan de olika flerbostadshusprojekten. Ett konkret resultat blir att de så kallade effektopparna, toppbelastningen på elnätet, kan sänkas med över en tredjedel. Om detta skalas upp till stadsdelsnivå kan det underlätta avsevärt för elförsörjningen.

Stadens trädbestånd bidrar till en ökad klimatanpassning genom att bromsa vindar, absorbera och fördröja dagvatten samt jämna ut temperaturskiftningar. Det kraftiga snöfallet under våren och den rejäla åskstormen under sommaren medförde stora skador. Flera träd har behövt tas bort vilket ökar behovet av återplantering.

4.5.2 Beskrivning av bidrag till Kommunfullmäktiges mål och inriktningar

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta för att klimatbelastningen per person i Örebro ska vara på en nivå, som om den tillämpas globalt, inte äventyrar jordens klimat.

Örebro kommun ska fortsätta öka tillförseln av ny förnybar energi, utveckla energieffektiviseringsåtgärder samt öka andelen förnybar energi som används, med syfte att minska såväl kostnad som klimatpåverkan.

Örebro kommuns vattenförekomster ska uppnå god status och dricksvattenresurserna ska vara långsiktigt tryggade.

Örebro kommun ska binda samman kommunens grönstruktur samt värna om och bidra till ökning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Avfallet i Örebro kommun ska minska till mängd och farlighet samtidigt som återvinningen ska öka.

Örebro kommun ska arbeta för att ha miljömässig och organisatorisk motståndskraft för extrema väderhändelser och ett förändrat klimat.

Inriktningar som omhändertagits 2022 genom nämndens åtaganden:

- Prioritera och intensifiera klimatarbetet för att nå målen till 2030 och 2050. Detta bland annat genom att utifrån framtagna nulägesanalys och koldioxidbudget ta fram ett förslag på handlingsplan och arbeta med prioriterade insatser för att minska Örebro kommuns klimatbelastning.
- Utveckla samverkan mellan näringsliv, civilsamhälle, offentlig sektor och akademien för att utbyta kunskap och gemensamt agera för att möta klimatutmaningen.
- Örebro kommun ska se över och tydliggöra förutsättningarna för livsmedelsförsörjning utifrån globala och nationella störningar i produktion och leverans, samt skapa förutsättningar för en god samverkan inom kommunen och mellan samhällets aktörer avseende hållbar livsmedelsförsörjning.
- Fördjupa kunskapen om hur jordbruksmark hanteras i kommunens samhällsplanering.
- Fortsatt arbete med implementering av grönstrategin och genomförande av handlingsplanens åtgärder, bland annat genom utveckling av nya arbetssätt för hållbar samhällsplanering och stärkta ekosystemtjänster.
- Arbeta för biologisk mångfald genom att ta fram en strategi för naturvård och friluftsliv samt fortsätta arbetet med att skydda, restaurera och utveckla mark och vattenmiljöer.
- Fortsätta arbetet med att långsiktigt trygga vattenförsörjningen och säkra vattenledningssystemet nu och i framtiden. Detta bland annat genom att i samband med framtagande av underhållsplan för VA beräkna mängd och konsekvenser av läckage.
- Fortsätta arbetet med att kartlägga kommunens egna fastigheters energieffektiviseringspotential, samt utifrån Öbos

energidelningsarbete/Tamarinden identifiera och beräkna potentiell klimatnytta vid utökat arbete inom egen koncern och i hela kommunen.

Nämndens åtagande:

- Fortsätta implementera Program för hållbar utveckling. Arbetet sker i samverkan med kommunstyrelseförvaltningen, som leder det systematiska utvecklingsarbetet med implementeringen, och tillsammans övriga programområden.
Status: Pågående. Tekniska förvaltningen arbetar med att ta fram en förvaltningsintern hållbarhetsutbildning.
- Inventera och kartlägga vilka insatser programområdets verksamheter kan göra för att minska klimatbelastningen.
Status: Pågående. Tekniska förvaltningen har, med finansiering från kommunstyrelsen, påbörjat genomförandet av ett pilotprojekt med syfte att kartlägga förvaltningens klimatpåverkan.
- Delta i och bidra in i satsningen *Klimatneutrala Örebro 2030* som avser att växla upp arbetet med klimatomställningen – i såväl nya som befintliga stadsdelar. Syfte är att agera gemensamt med näringsliv, civilsamhälle och offentlig sektor gemensamt för att möta klimatutmaningen.
Status: Pågående. Verksamheten har rekryterat en projektledare med inriktning energi och hållbart byggande vilket gör att arbetet inom projektet *Klimatneutrala Örebro 2030* har intensifierats under hösten.
- Samverka med kommunstyrelseförvaltningen och livsmedelsupphandlingen i deras arbete med att skapa förutsättningar för god samverkan avseende hållbar livsmedelsförsörjning.
Status: Pågående.
- Den framtagna vägledningen av hantering av jordbruksmark i fysisk planering ska färdigställas och implementeras i ordinarie verksamhet. Översiktsplanens intentioner ska följas och ytterligare vägledning för tolkning och tillämpning behöver fram för stöttning i detaljplaneskedet för att fördjupa kunskapen om hur jordbruksmark hanteras i kommunens samhällsplanering.
Status: Pågående. Vägledning *Hantering av jordbruksmark i fysisk planering* är framtagen och implementeras nu i programområdets verksamhet.
- Stärka biologisk mångfald genom att implementera och arbeta med åtgärderna i den nyligen antagna handlingsplanen för genomförande av Örebro kommuns grönstrategi. Handlingsplanen tillsammans med den kommande strategin för naturvård och friluftsliv är viktiga verktyg för att arbeta med målen om biologisk mångfald framöver.
Status: Pågående. Arbeta med flera av åtgärderna har pågått under året, däribland utveckling av ekosystemtjänster i planprocessen och ett förslag till grönytefaktor för kommunen.
- Tillse att strategin för naturvård och friluftsliv påbörjas under 2022.
Status: Slutförd. Arbetet med strategin påbörjades under hösten för att beslutas 2023.
- Trygga vattenförsörjningen genom genomförande av vattenplanens åtgärder som syftar till att säkra en god status för Örebro kommuns vattenförekomster

och att långsiktigt trygga dricksvattenresurserna. Arbetet pågår med att genomföra och följa upp åtgärderna i kommunens vattenplanen som troligtvis kommer att revideras under 2022.

Status: Pågående. Arbetet med flera åtgärder har fortsatt, till exempel vattenskyddsområde för Svartån, framtagandet av nya riktlinjer för dagvatten och tillskapande av vandringsvägar i vattendrag som tidigare varit blockerade för fisk och andra vattenlevande arter.

- Fortsätta utveckla relevanta och effektiva innovationer i markanvisningar, exempelvis så som med Tamarinden. Detta bidrar till ökade förutsättningar för att möjliggöra för en hållbar livsstil hos kommuninvånarna. Koppling ska finnas till kommande och befintliga styrdokument exempelvis trafikstrategi och översiktsplan.

Status: Pågående. Nya arbetssätt för markanvisning möjliggörs bland annat genom Örebromodellen, där ett arbete med att se över och effektivisera delar av den pågår.

4.6 Målområde 6 Hållbara och resurseffektiva Örebro

4.6.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 6

För att säkra ett hållbart och resurseffektivt Örebro pågår arbete för att förbättra och säkra upp investeringsprocessen till att bli mer effektiv och med ökad genomförbarhet med en tydligare koppling till målområden i ÖSB. Ett stort utvecklingsarbete har pågått under året kopplat till att tydliggöra och strukturera upp processen. Det har lett till ökad kunskap, kontroll, styrning och uppföljning inom processen. Även fortsättningsvis kommer det krävas ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att bland annat hålla nere investeringsvolymerna på grund av generella kostnadsökningar.

I dagsläget tar det för lång tid från positivt planbesked till antagande av detaljplan. Som ett led i att förbättra detta har ramavtal för plankonsulter upphandlats, vilket ger både större kapacitet att bedriva detaljplanearbete och möjlighet att göra inköp inom upphandlade avtal.

Att säkerställa en ekonomi i balans och arbeta för en ekonomisk hållbar långsiktighet är fortsatt viktigt fokus för programområdet. I takt med att staden växer utökas driftområden och driftansvaret för flera verksamheter. Det saknas tillräckliga resurser för att möta det stora förnyelsebehovet av infrastruktur vilket innebär att kostnader skjuts på framtiden och driftkostnaderna ökar. För att synliggöra underhållsbehovet pågår ett arbete att ta fram långsiktiga underhållsplaner för reinvesteringsbehov. Det behövs längre tidsperspektiv för att klara genomförandekapaciteten i projekt och investeringar.

Under våren genomfördes ett arbete kopplat till översyn av bidrag inom verksamheterna för Kultur och Fritid. I arbetet togs en fördelningsmodell fram som är anpassad för kommunens nuvarande ekonomiska läge samt flexibel inför kommande ekonomiska utmaningar. Bidragsmodellen har en tydligare koppling mellan bidragsgivningen och styrdokument samt program inom Örebro kommun. Förslaget som under året varit ute på en remissperiod antogs av Fritidsnämnden på december månads sammanträde.

Effekter av både pandemin, det säkerhetspolitiska läget och även geopolitiska effekter från klimatförändringar och klimatåtgärders påverkan på den globala energimarknaden har påverkat delar av nämndens verksamheter. Bland annat genom försenade leveranser och prishöjningar på både material och drivmedel, vilket medför att projekt blir mer kostsamma än ursprungskalkyl och inte följer tidplan.

Omvärldens förväntningar på digitala tjänster och även medarbetarens förväntningar på en digitaliserad arbetsmiljö är hög. Det aktiva arbetet med digitalisering och automatisering i verksamheterna bidrar till effektivisering och god ekonomisk hushållning samt kan höja servicen gentemot medborgare och andra aktörer. Arbetet kanaliseras bland annat genom aktivt deltagande i Digitaliseringsforumet för en systematiskt digital verksamhetsutveckling. En del av utmaningen framöver är att slutföra initiativ inom digitalisering och att välja väg framåt.

4.6.2 Beskrivning av bidrag till Kommunfullmäktiges mål och inriktningar

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Nämnder och styrelser i kommunen ska säkerställa hög budgetföljsamhet

Örebro kommun ska ha en långsiktig och hållbar ekonomi, där varje nämnd och dess verksamheter bidrar till en god ekonomisk hushållning av kommunens resurser

Örebro kommun ska arbeta nämndövergripande för att nå högsta möjliga resursnytta

Vid fördelningen av de ekonomiska medlen i kommunkoncernens olika verksamheter ska jämställdhet beaktas

Som attraktiv arbetsgivare ska Örebro kommun rekrytera, utveckla och behålla kompetenta och engagerade medarbetare för att utveckla kommunens verksamheter

Inriktningar som omhändertagits 2022 genom nämndens åtaganden:

- Utifrån genomförd befolkningsanalys utveckla välfärden utifrån ökande och/eller förändrade behov.
- Fortsätta att utvärdera kommunens krishantering och förändrade arbetssätt med anledning av coronapandemin samt skapa stärkt beredskap för pandemier.
- De ekonomiska, sociala och ekologiska hållbarhetskraven ska ytterligare stärkas i upphandlingsprocessen.
- Formera en ny förvaltningsorganisation som kan ge ett ändamålsenligt stöd till Kommunstyrelsen och de nya nämnderna.
- Underlätta för delningsekonomi och återanvändning för verksamheter och medborgare i kommunen.

Nämndens åtagande:

- Säkerställa att planeringen inom programområdet följer centralt framtagna befolkningsanalyser i syfte att säkerställa att planeringen möter det demografiska behovet.
Status: Pågående.
- Följa den framtagna utvärderingen för kommunens krishantering och dra nytta av erfarenheter från ett förändrat arbetssätt in i den successiva återgången.
Status: Pågående. Under våren har det skett en återgång till arbetsplatsen. Personalen inom programområdet har goda möjligheter att till del arbeta digitalt i det som är det nya flexibla arbetslivet. Verksamhetens erfarenheter från pandemin ska redovisas i det kommungemensamma arbetet med Risk- och sårbarhetsanalys.
- Beakta de ekonomiska, sociala och ekologiska hållbarhetskraven när vi tar fram upphandlingsunderlag inom programområdet.
Status: Pågående.
- Öka fokus på samordning under 2022 när nya förvaltningsorganisationen tas fram. Det gäller både samordning inom programområdet, tex runt samhällsbyggnadsprocessen och investeringsprocessen, samt samordning med andra förvaltningar och externa aktörer som de kommunala bolagen och i

kontakterna med näringslivet. Goda erfarenheter från samordning inom programområdet ska säkras in i den nya förvaltningsorganisationen.

Status: Slutförd. Samordning har skett i flera olika delar inom programområdet och kommer fortsatt ske kontinuerligt i den nya organisationen.

- Underlätta för delningsekonomi och återanvändning inom de frågor som programrådets verksamheter har rådighet över, exempelvis Åternyttan och Fritidsbanken, genom att se över vilka möjligheter till samarbeten som finns utanför nämndernas ansvarsområdes.
Status: Pågående. Verksamheten ser ökande volymer insamlat material via Åternyttan. Samarbeten utanför programområdet undersöks kopplat till att stabilisera Fritidsbankens verksamhet i stad såväl som på landsbygden. En rapport om mobilitetshubbar har tagits fram under året.
- För att säkra en hållbar ekonomi krävs att kostnaderna för den löpande driften inte överstiger intäkterna. Det handlar om att med tilldelade budgetmedel hantera investeringar och drift i en växande kommun.
Status: Pågående. Det saknas tillräckliga resurser för att möta det stora förnyelsebehovet av infrastruktur vilket innebär att kostnader skjuts på framtiden och driftkostnaderna ökar genom att det krävs fler och mer omfattande driftåtgärder. För att synliggöra underhållsbehovet pågår ett arbete med att ta fram långsiktiga underhållsplaner för reinvesteringsbehoven.
- Programområdet behöver lyfta fram effekten av volymförändringar i nämnderna till följd av den växande kommunen i syfte att arbeta för en ekonomi i balans.
Status: Pågående.
- Fortsätta med att arbeta med investeringsprocessen inom programområdet i syfte att uppnå bättre samordning, resursutnyttjande, tydligare prioriteringar och ökat genomförande. Behovet av samordning försvinner inte för att programnivån gör det.
Status: Pågående. Ett stort utvecklingsarbete pågår kopplat till att tydliggöra och strukturera upp processen. Det har hittills lett till ökad kunskap, kontroll, styrning och uppföljning inom processen. Även fortsättningsvis kommer det krävas ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att bland annat hålla nere investeringsvolymerna på grund av generella kostnadsökningar.
- Fortsätta det delegerade arbetet med systematiskt arbetsmiljöarbete i enlighet med kommunens kompetensstyrningsmodell som innebär årliga utvecklingssamtal och avstämningssamtal där medarbetare och chef diskuterar frågor som bland annat berör arbetsmiljö och behov av kompetensutveckling. Stöd finns på intranätet för alla chefer att ta del av och tillhandahålls av HR vilket gör att det hålls aktuellt. Inom ramen för samverkansavtalet genomförs regelbundet APT:n och möten i samverkansgrupp/skyddskommitté.
Status: Pågår kontinuerligt inom hela programområdet.

5. Analysunderlag – ekonomi.

Årets resultat – ekonomi

Programnämnd samhällsbyggnads samlade avvikelse mot budget uppgår till -11,6 mnkr där Kulturnämnden och Stadsbyggnad redovisar underskott med 0,1 mnkr respektive 3,3 mnkr. Avvikelsen inom Kulturnämnden hänförs främst till Bibliotek, Kulturskola samt Konsthallen medan underskottet inom Stadsbyggnad avser Färdtjänst. Inom Tekniska nämnden återfinns underskottet i de skattefinansierade verksamheterna som står för hela underskottet på 18,0 mnkr till följd av främst högre kostnader för vinterväghållning.

Programnämndens nettokostnad har ökat med 1 procent från 2021 till 2022, vilket ger en ökning på 124,3 mnkr. Intäkterna har ökat med 6 procent, eller 113,0 mnkr, medan kostnaderna ökat med 4 procent, eller 124,3 mnkr. Intäkter i form av bland annat parkeringsavgifter har ökat i och med höjda avgifter. Dessutom har avgifter gällande till exempel bad ökat jämfört med 2021 då badhusen höll stängt på grund av pandemin. Köp av verksamhet i form av färdtjänst har ökat med 25 procent i och med att resandet ökat efter pandemin samtidigt som drivmedelspriserna ökat under året.

Programområdet har nyttjat 65 procent av investeringsanslagen. Fritidsnämnden har använt 34 procent, Kulturnämnden 32 procent, Stadsbyggnad 71 procent och Tekniska nämnden 64 procent. Totalt har 749,9 mnkr nyttjats till olika investeringar.

Sammanfattning ekonomiska utmaningar Programnämnd samhällsbyggnad

Nedan sammanfattas några av de främsta ekonomiska utmaningarna/behoven (utan inbördes ordning) för Programnämnd samhällsbyggnad

- Den 1 januari 2019 trädde en uppdaterad kommunal redovisningslag i kraft, som bland annat innebär skärpta krav på vad som kan anses vara en investeringskostnad när den genomförs i egen regi. Detta innebär att enbart direkt kopplade kostnader får påföras investerings- och exploateringsobjekt. Då projektenheten inom Tekniska nämnden finansieras via intäkter genom att debitera arbetstid på investerings- och exploateringsprojekt innebär förändringen att enheten saknar finansiering för cirka 30 % - 40 % av personalkostnaderna. Inhyrd personal kan dock finansieras till helhet via investeringsekonomin och kostnaden fördelas sedan ut över tid via avskrivning. Om kommunen vill fortsätta att bedriva denna typ av verksamhet i egen regi, vilket är fördelaktigt utifrån möjlighet till prioritering och planering av resurser behöver medel tillföras. Tekniska nämnden bedömer det inte möjligt att omprioritera medel inom sin befintliga budget och programnämnden ser ett behov att budgettillskott avseende detta. Arbete med att utreda omfattningen av budgetbehovet framåt pågår och ett underlag med ett förslag är framtaget från Tekniska förvaltningen.
- Avsaknaden av princip för budgetuppräknings inom Programområde samhällsbyggnad innebär att i takt med att kommunen växer ökar programrådets åtagande, men i de flesta fall tillkommer ingen medföljande budgetuppräknings. Detta innebär i princip att programrådet får ett extra effektiviseringskrav i och med att man måste hantera ett utökat åtagande inom befintlig budget. Behov finns av att tydliggöra en princip för budgetuppräknings för främst driftkostnadskonsekvenser till följd av investeringar, men även för andra områden inom programrådet såsom exempelvis föreningsbidrag.

- Färdtjänsten genererar den främsta negativa avvikelsen inom programområdet. Mycket arbete har genomförts tillsammans med RÖL för att minska kostnaden per resa. Färdtjänstekonomin kommer från årsskiftet att hanteras på annat sätt inom den nya organisationen, det kommer där att krävas ett fortsatt arbete med ekonomin för att nå balans och det bör utredas vad en rimlig budget för färdtjänsten borde vara och utifrån det utreda ett eventuellt behov av budgetuppräknning.
- Ett stort ekonomiskt behov och utmaning finns inom programområdet för att hantera eftersatt underhåll. Behov finns inom alla nämnder och avser bland annat fastigheter (bla. i Karlslund och Wadköping), parker, gator, asfalt, motionsspår, belysning, konstverk etc. Omfattningen av behovet inom programområdet är inte helt klarlagt då arbete med underhållsplaner pågår. I många fall handlar det om större åtgärder som därmed blir att klassa som investering(/reinvestering), men för vissa delar kan det handla om driftsåtgärder, exempelvis för konst. I och med de ekonomiska förutsättningar som råder, utifrån investeringsnivåer samt tilldelning för driftkostnadskonsekvenser, ses svårigheter med att hantera dessa behov, där många är att klassa som akuta. Prioriteringar kommer behöva göras mellan satsningar på nyinvesteringar och underhåll.

Effektivisering

Programnämnd samhällsbyggnads verksamheter har 2022 inget tilldelat effektiviseringskrav.

5.1 Enheternas ekonomiska resultat

Programnämnd samhällsbyggnads skattefinansierade verksamhet

Programnämnd samhällsbyggnads skattefinansierade verksamheter redovisar ett samlat utfall för 2022 på 732,8 mnkr, vilket ger en negativ avvikelse på 11,6 mnkr jämfört mot budget.

Underskott finns inom Kulturnämnden med 0,1 mnkr, Tekniska nämnden 18,0 mnkr och Stadsbyggnad med 3,3 mnkr.

Avvikelsen inom Kulturnämnden hänförs främst till Bibliotek och Kulturskola samt Konsthallen. Tekniska nämnden underskott återfinns inom övrigt gällande vinterväghållning och avfall där det fanns ett planerat underskott. Underskottet inom Stadsbyggnad avser Färdtjänst.

Enhet Belopp i tkr	2022		2022			
	2021 Bokslut	Utfall Ack dec	2022 Budget	Avv Budg o Utf	Förändr tkr 2021 o 2022	Förändr% 2021 o 2022
Byggnadsnämnden	-3 481	-3 397	-5 569	2 173	85	-2
Miljönämnden	-16 483	-15 134	-20 692	5 558	1 348	-8
Fritidsnämnd	-167 125	-172 246	-174 333	2 087	-5 121	3
Kulturnämnd	-184 597	-184 201	-184 059	-142	396	0
Tekniska nämnden	-206 373	-222 440	-204 458	-17 982	-16 067	8
varav övrigt	-219 905	-222 499	-204 458	-18 041	-2 594	1
varav VA	16 371	643	0	643	-15 728	-96
varav avfall	-6 258	-5 381	0	-5 381	876	-14
varav gas	3 419	4 798	0	4 798	1 378	40
Stadsbyggnad	-135 423	-135 337	-132 025	-3 312	86	0
varav egen verksamhet	-133 895	-132 455	-128 681	-5 381	1 441	-1
varav gemensamt programnämnd	-1 528	-2 883	-3 344	462	-1 355	89
Programnämnd	-1 173	-1 169	-1 106	-62	4	0
Planeringsreserv	0	0	-475	475	0	-
Programövergripande	-355	-1 714	-1 763	49	-1 359	383
Nettokostnad	-713 482	-732 755	-721 136	-11 618	-19 272	3

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämndens rambudget uppgår till 5,6 mnkr. Utfallet för 2022 uppgår till 3,4 mnkr vilket ger en avvikelse mot årets budget på +2,2 mnkr. Det ekonomiska utfallet innebär ett försämrat resultat i jämförelse med den preliminära årsberättelsen där det prognosticerades ett överskott om +3,0 mnkr.

Överskottet för 2022 härleds framför allt till Bygglov och Kulturmiljövården som uppvisar överskott mot budget, men där resultatet på helheten minskas utav underskott inom Detaljplan och Tillsyn. Överskottet för 2022 består av +1,2 mnkr kopplat till den skattefinansierade verksamheten, +0,8 mnkr kopplat till den avgiftsfinansierade verksamheten och +0,1 mnkr kopplat till den politiska verksamheten. En mer ingående redogörelse för respektive verksamhet ges i avsnitt 5.1.

Miljönämnden

För 2022 redovisar nämnden en positiv avvikelse mot budget med 5,6 mnkr. En stor del av den positiva avvikelsen kommer från högre intäkter än förväntat. Detta beror framför allt på att debitering har skett av inestående tillsynstid som byggts upp under flera år på grund av beslut som har överklagats. Nu har ärendet avgjorts och debitering har kunnat genomföras. Dessa debiteringar motsvarar 1,3 mnkr vilket Miljönämnden inte budgeterat för. Den positiva avvikelsen beror även på lägre kostnader för personal till följd av vakanta tjänster.

Fritidsnämnden

Fritidsnämndens budgetram per 2022-12-31 inklusive beslutade budgetkompensationer uppgick till 174 333 tkr. 2022 års utfall visar en positiv budgetavvikelse om 2 087 tkr, vilket procentuellt motsvarar en förbrukning om 98,8 procent av budgetramen.

Överskottet härleds framför allt till Wadköping/Karlslund, Friluftsliv och Idrottsenheten även om det är flera enheter som har mindre överskott som på totalen genererar avvikelsen mot budget. Inom Wadköping och Karlslund förklaras den största delen av överskottet till minskade personalkostnader samtidigt som det ses intäktsökningar i jämförelse med tidigare år. Idrottsenheten och Friluftsliv ser även effekter av intäktsökningar kopplat till uthyrningar/lokalupplåtelse samt ökade spårintäkter kopplat till spåren i Ännaboda. Idrottsenheten har under året även haft tillfälliga minskade kostnader för jumbotron i Behrn Arena vinter.

Kulturnämnden

Kulturnämndens budgetram per 2022-12-31 uppgick till 184 059 tkr. Utfallet för året uppgick till 184 201 tkr, varav att avvikelsen för året blev -142 tkr, vilket procentuellt motsvarar en förbrukning om 100,1 procent av budgetramen.

Årets underskott härleds framför allt till Bibliotek och Kulturskola samt Konsthallen. Inom både Kulturskolan och Konsthallen ses det för året effekter av engångskaraktär. Kulturskolan har haft ökade kostnader för den tidigare lokalen på Södra strandgatan i samband med uppsägningen av lokalen, och Konsthallen har haft ökade kostnader kopplat till NOD-projektet där enheten tidigare räknat med att erhålla ersättning kopplat till upparbetade kostnader, men där det slutligen landade i att enheten fick bära kostnaderna inom enheten utan ersättning. Storleksmässigt handlar dessa poster med engångseffekt under 2022 totalt om cirka 750 tkr.

Tekniska nämnden

Den totala budgetramen för de skattefinansierade verksamheterna uppgick för året till 204,5 mnkr. Vid årets slut redovisades ett utfall på 219,5 mnkr. Det innebär en avvikelse på totalt 18,0 mnkr.

Den största avvikelsen mot budget härleds till park och gatuverksamheten. Den största avvikelsen redovisas för vinterväghållningen -11 mnkr. Även projektenheten redovisar avvikelse mot budget med ca -4 mnkr.

De taxefinansierade verksamheterna finansieras genom taxor och avgifter för respektive verksamhetsområde. Årligen budgeteras dessa verksamheter till ett 0 resultat. Planerade över- eller underskott kan göras för att antingen reglera eget kapital eller minska skuld till abonnentkollektiv för respektive verksamhet. Under 2022 fanns ett planerat underskott inom avfallsverksamheten på 10 mnkr. För året redovisas ett resultat på -5,4 mnkr vilket är ca 4,5 mnkr bättre än planerat. VA-verksamheten planerade för ett överskott på 10,8 mnkr för att återställa tidigare års underskott. Vid årets slut redovisas ett resultat på 37,5 mnkr. Det innebär att tidigare års underskott är helt återställda.

Tekniska nämnden har beviljats medel ur portföljen ”Växande kommunen” för arbetet med Underhållsplan belysning samt Skadeinventering avseende beläggning.

Programnämnd samhällsbyggnad egen verksamhet

Programnämnd samhällsbyggnads egen verksamhet uppvisar ett samlat utfall på -135,4 mnkr vilket ger en avvikelse på -3,3 mnkr mot budget.

Kollektivtrafiken redovisar ett underskott mot budget på 20,0 mnkr där färdtjänsten står för hela underskottet. Resandet med färdtjänst har öka med knappt 25 000 resor jämfört med 2021 men är lägre än innan Coronapandemin. Högre drivmedelspriser bidrar till ökade kostnader, men ger ändå en lägre kostnad per resa än 2020 och 2021.

Mark och fastigheter redovisar ett överskott på 7,3 mnkr vilket främst tillhör Kultur- och fritidsfastigheter som haft förseningar i sina arbeten till följd av upphandlingar och materialbrist.

Stadsbyggnad har ett överskott mot budget på 9,4 mnkr främst till följd av lägre personalkostnader än budgeterat.

Programnämnd samhällsbyggnads taxefinansierade verksamhet

De taxefinansierade verksamheterna inom programnämnd Samhällsbyggnad redovisar ett underskott mot periodens budget på 4,7 mnkr där Avfall står för -5,4 mnkr och VA för 0,6 mnkr.

Enhet Belopp i tkr	2022		2022			
	2021 Bokslut	Utfall Ack dec	2022 Budget	Avv Budg o Utf	Förändr tkr 2021 o 2022	Förändr% 2021 o 2022
Tekniska nämnden Avfall	-6 258	-5 381	0	-5 381	876,4	-14,0
Tekniska nämnden VA	16 371	643	0	643	-15 727,9	-96,1
Nettokostnad	10 113	-4 739	0	-4 739	-14 852	-110

Tabellen visar avvikelserna mot budgetram 0. För att nå en budget i balans räknades en justering mot tidigare års överskott, det egna kapitalet in om 9,9 mkr. Det innebär att den planerade budgeten var ett underskott om 9,9 mnkr. Det innebär att årets resultat -5,4 är 4,5 bättre än det som planerades (-9,9 mkr).

På intäktsidan är det huvudsakligen intäkter från avgifter från mottagningen av förorenade jordar som avviker mot vad som budgeterats totalt redovisas en positiv avvikelse på 6,2 mkr. Intäkter från hushållsavfallstaxan är i stort i nivå med vad som budgeterats, en mindre negativ avvikelse på 0,7 mkr redovisas (motsvarar 0,5 procent).

Verksamheten redovisar även ökade kostnader framför allt för drivmedel för verksamhetens egna fordon. Kostnadsökningar redovisas även från entreprenaderna som dels beror på indexuppräknningar, dels som en effekt av fler transporter än det som beräknas i budgeten.

I samband med Verksamhetsplan med budget 2022 budgeterade VA ett överskott med 11 mnkr som var planerat till att återställa det negativa egna kapital som verksamheten har sedan några år tillbaka. Utfall för Vatten- och avloppsverksamheten för helåret visaren positiv avvikelse mot budgeterat resultat med 26,8 mnkr

De större avvikelserna i prognosen mot vad som budgeterats utgörs av:

- Lägre personalkostnader (+4,5 mnkr) till följd av vakanser, sjukskrivingarna, sena rekryteringar och tjänstledigheter
- Lägre kapitalkostnader (+6,3 mnkr) som i stora drag beror på en lägre investeringstakt än planerat.
- Räntekostnader på lån (+3 mnkr) som en effekt av lägre investeringstakt och behovet av internlån förskjuts framåt i tiden
- Lägre kostnader för oförutsedda händelser på ledningsnätet
- Lägre personalkostnader än budgeterat följd av vakanser mm.

5.2 Intäkts- och kostnadsutveckling**Skattefinansierad verksamhet**

Nettokostnaden har minskat något jämfört med samma period förra året. Både intäkter och kostnader har ökat men intäkterna har ökat mer.

Kontogrupp	2021		2022		Förändr	
	Bokslut	Utfall Ack	2022 Budget	2022 Avv Budg o Utf	tkr 2021 o 2022	Förändr% 2021 o 2022
3A Avgifter	119 082	131 527	123 024	8 502	12 445	10
3B Statsbidrag	22 215	15 874	11 825	4 049	-6 341	-29
3C Försäljning av verksamhet	14 469	15 212	8 660	6 553	743	5
3F Reavinster	3 108	3 086	2 500	586	-22	-1
3G Övriga intäkter	1 924 389	2 037 416	1 911 716	125 700	113 027	6
Summa intäkter	2 083 272	2 203 115	2 057 725	145 390	119 843	6
4D Köp av verksamhet	-102 742	-128 799	-109 558	-19 241	-26 057	25
4J Kapitalkostnader	-195 803	-203 362	-203 434	72	-7 559	4
4L Övriga kostnader	-352 057	-341 420	-277 380	-64 041	10 636	-3
5A Personalkostnader	-405 742	-410 938	-440 400	29 463	-5 195	1
6A Lokalyror	-1 401 253	-1 496 987	-1 453 332	-43 655	-95 734	7
6B Övriga kostnader	-250 612	-251 498	-215 283	-36 214	-886	0
7A Inhyrd personal	-191	-730	-50	-680	-539	282
7B Reaförluster	-213	-5 431	-300	-5 131	-5 218	2 451
7D Övriga kostnader	-98 254	-91 965	-79 124	-12 841	6 289	-6
8F Finansiella intäkter	0	0	0	0	0 -	
Summa kostnader	-2 806 867	-2 931 131	-2 778 862	-152 270	-124 264	4
Nettokostnad	-723 595	-728 016	-721 136	-6 880	-4 421	1

Nettokostnaden har ökat med 4,4 mnkr, eller 1 procent, jämfört med bokslut 2021. Intäkterna har ökat med 119,8 mnkr där bland annat parkeringsavgifter ökat till följd av den nya taxan, men även på att exempelvis badavgifter har återgått till normala nivåer efter Coronapandemin. De lägre intäkterna för statsbidrag hänförs till största del till statsbidrag kopplat Coronapandemin som inkom under 2021, men som inte väntas under 2022. Övriga intäkter avser till stor del interna intäkter som till exempel tidskrivning.

Kostnaderna har ökat med 124,3 mnkr vilket är 4 procent. Lokalyror och köp av verksamhet, framför allt färdtjänst, har ökat mest.

5.4 Investeringar

Programnämnd samhällsbyggnads investeringsbudget uppgår till totalt 1 154,8 mnkr varav 137,4 mnkr är överförda medel från 2021. Utfallet för 2022 uppgår till 749,9 mnkr, vilket motsvarar 65 procent.

Investeringar (tkr)	Utfall 2022	Budget 2022	Avvikelse
			mot budget
Fritidsnämnden	8 770	26 131	17 361
Kulturnämnden	4 394	13 894	9 500
Stadsbyggnad	225 186	317 990	92 804
Tekniska nämnden	511 533	796 798	285 265
Summa	749 883	1 154 813	404 930

Fritidsnämndens investeringar avser främst av Sanatorie- och Karlslundsspåret till en total kostnad av 5,2 mnkr.

Inom Kulturnämnden utgör konstutsmäckningar, 1-procentskonst den största investeringsposten med 3,9 mnkr.

Stadsbyggnads investeringar omfattar trafik- och miljöinvesteringar till ett värde av 43,2 mnkr, fastighetsinvesteringar för 69,0 mnkr samt exploateringsinvesteringar för 113,1 mnkr.

Inom Tekniska nämnden har störst investeringar gjorts inom VA med ett nytt vattentorn, Lyran, där investeringarna under året uppgår till 126,0 mnkr.